



Προς:

Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κ. Σπ. Λιβανός  
Γενική Γραμματέα Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κα Χ. Καλογήρου  
Γενικό Γραμματέα Αγροτικής Πολιτικής και Διεθνών Σχέσεων κ. Κ. Μπαγινέτα  
Γενικό Γραμματέα Ενωσιακών Πόρων και Υποδομών, κ. Δ. Παπαγιαννίδη  
Γενική Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης, ΥΠΑΑΤ, Προϊστάμενο, κ. Απ. Πολυμέρο  
Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Κλιματικής Πολιτικής, ΥΠΑΑΤ, Προϊστάμενο, κ. Δ.  
Δάβαρη  
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΑΑ, Προϊστάμενος Υπηρεσίας, Προϊστάμενο, κ. Ν. Μανέτα  
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΑΑ, Προϊσταμένη Μονάδας Προγραμματισμού, Προϊσταμένη, κα Κ.  
Αθανασοπούλου

Αρ. Πρωτ. 49/2021 (Green Tank)  
1<sup>η</sup> Νοεμβρίου 2021

### **Σχόλια επί του ενδιαμέσου κειμένου Διαβούλευσης του Στρατηγικού Σχεδίου ΚΓΠ 2023- 2027**

Το παρόν καταγράφει τα σχόλια και τις προτάσεις του **Μεσογειακού Ινστιτούτου για τη Φύση και τον Άνθρωπο, MedINA<sup>1</sup>** και της δεξαμενής σκέψης, **The Green Tank<sup>2</sup>** επί του ενδιαμέσου κειμένου του Στρατηγικού Σχεδίου ΚΓΠ 2023-2027.

Το κείμενο Στρατηγικού Σχεδιασμού της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) 2023-2027 αποτελεί το βασικό κείμενο πολιτικής για την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα και των αγροτικών περιοχών της χώρας. Όμως το κείμενο που τέθηκε σε διαβούλευση δεν περιλαμβάνει τις παρεμβάσεις, τα μέτρα ούτε και την κατανομή των προβλεπόμενων χρηματοδοτήσεων για τη νέα περίοδο. Ως εκ τούτου, περιορίζεται η δυνατότητα για κατάθεση συγκεκριμένων σχολίων και προτάσεων. Σημειώνουμε ότι και οι δύο οργανισμοί μας έχουν οριστεί μέλη στις θεματικές ομάδες Στρατηγικού Σχεδιασμού Εταιρικής Σχέσης της νέας ΚΓΠ. Ωστόσο προς το παρόν αυτές δεν έχουν συγκληθεί, παρόλο που διαφαίνεται ότι ο σχεδιασμός προχωρά. Καθώς δε η προθεσμία υποβολής των Στρατηγικών Σχεδίων για την ΚΓΠ 2023-2027 από τα κράτη μέλη είναι η 31.12.2021, τα χρονικά περιθώρια για ουσιαστική διαβούλευση και πραγματική συμβολή στον σχεδιασμό στενεύουν.

<sup>1</sup> MedINA: <https://med-ina.org/>

<sup>2</sup> The Green Tank: <https://thegreentank.gr>

Η άμεση δημοσιοποίηση και διαβούλευση αναλυτικών κειμένων (παρεμβάσεις, μέτρα, δείκτες, χρονοδιαγράμματα, κατανομή πόρων κ.ά.) του σχεδιασμού της ΚΓΠ, θα δώσει τον αναγκαίο χρόνο σε όλους τους ενδιαφερόμενους και εμπλεκόμενους να συνεισφέρουν στη διαμόρφωση της αγροτικής πολιτικής της χώρας, της πολιτικής που απολαμβάνει το σημαντικότερο ποσοστό των ευρωπαϊκών πληρωμών στην Ελλάδα.

Σε κάθε περίπτωση καταθέτουμε ορισμένες παρατηρήσεις και προτάσεις, επί του ενδιάμεσου κειμένου του Στρατηγικού Κειμένου.

Επισημαίνουμε ότι από την επιτυχημένη υλοποίηση του έργου [Terra Lemnia](#) που υλοποιεί το MedINA σε συνεργασία με το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, τον Όμιλο Προστασίας Περιβάλλοντος και Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς Λήμνου «Ανεμόεσσα», την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, την Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών, το Γαλλικό ερευνητικό ινστιτούτο «Tour du Valat», το Πανεπιστήμιο Πατρών, το Γερμανικό Πανεπιστήμιο του Γκέτινγκεν, την εταιρεία συμβούλων AK&P και τη δεξαμενή σκέψης The Green Tank, τα πρώτα αποτελέσματα του οποίου σας έχουμε ήδη κοινοποιήσει με σχετική επιστολή από τον Νοέμβριο του 2020 (Αρ. Πρωτ. Εξερχ. MedINA 32/2020), μπορούν και θα πρέπει να αντληθούν παραδείγματα παρεμβάσεων που έχουν στόχο τη βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη. Ενδεικτικά, αναφέρουμε:

- την προώθηση αγροτικών πρακτικών που ευνοούν το τοπίο και τη βιοποικιλότητα,
- την προστασία και ανάδειξη της ποικιλότητας και της δομής τοπικών και σπάνιων φυλών, όπως είναι οι πληθυσμοί προβάτων των νησιών της Λήμνου, Λέσβου και Αγ. Ευστρατίου,
- τη διατήρηση και ανάδειξη τοπικών ποικιλιών καλλιεργούμενων φυτών που παρουσιάζουν υψηλή προσαρμοστικότητα και έχουν χαμηλές απαιτήσεις εισροών,
- την προώθηση ολοκληρωμένων συστημάτων πιστοποίησης της αγροτικής παραγωγής και σήμανσης των προϊόντων που προέρχονται από φιλοπεριβαλλοντικές αγροτικές πρακτικές, προκειμένου να προσδίδεται προστιθέμενη αξία σε αυτά τα προϊόντα και να υποστηρίζεται το εισόδημα των παραγωγών μέσω της αγοράς. Τέτοιου είδους συστήματα θα μπορούσαν να εφαρμοστούν σε εθνικό ή και τοπικό/περιφερειακό επίπεδο, καθώς και στις περιοχές Natura 2000 (ενδεικτικά, η ομάδα μας υλοποιεί σήμερα ένα τέτοιο σύστημα στη Λήμνο και τα Κύθηρα, το οποίο έχει δυνατότητα προσαρμογής και σε άλλες περιοχές).

### **Γενικό σχόλιο**

Η ΚΓΠ για την περίοδο 2023 – 2027 δίνει την ευκαιρία στη χώρα να ανακατευθύνει τον γεωργικό τομέα σε βιώσιμα πρότυπα και πρακτικές και ταυτόχρονα αναδεικνύει τη γεωργία σε έναν σημαντικό «παίκτη» για την επιτυχία της πράσινης μετάβασης. Για τον λόγο αυτό ο νέος σχεδιασμός της ΚΓΠ είναι σημαντικό να συμβάλει στη διόρθωση στρεβλώσεων των προηγούμενων δεκαετιών και να σταματήσει τις περιβαλλοντικά επιβαρυντικές επιδοτήσεις αξιοποιώντας τους πόρους της περιόδου 2023 – 2027 και τις δυνατότητες της χώρας στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της βιωσιμότητας του αγροδιατροφικού τομέα και της αγροτικής ανάπτυξης. Επιπλέον, με δεδομένη την πράσινη στροφή συνολικά του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού της ΕΕ, ο σχεδιασμός

της νέας περιόδου θα πρέπει να προσανατολιστεί όχι μόνο στην ορθή αξιοποίηση της ΚΓΠ αλλά και στη διασύνδεσή της με άλλους τομεακούς και περιφερειακούς σχεδιασμούς (Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα ΕΣΠΑ, Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας). Με αυτόν τον τρόπο οι διαθέσιμοι πόροι, επιτρέπουν τον συνδυασμό της γεωργίας με άλλους τομείς, όπως είναι ο τουρισμός, συνεισφέροντας συνολικά στη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής υπαίθρου. Οι δυνατότητες αξιοποίησης της χρηματοδοτικής περιόδου 2021 – 2027 για τον πράσινο μετασχηματισμό κομβικών κλάδων της οικονομίας, και τη μετάβαση σε ένα νέο βιώσιμο αναπτυξιακό πρότυπο αναδεικνύονται στην έκθεση [«Ευκαιρίες χρηματοδότησης για ένα βιώσιμο μέλλον κατά την περίοδο 2021-2027»](#).

### **Ειδικότερα σχόλια:**

- 1. Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία:** Οι ευρωπαϊκές απαιτήσεις προβλέπουν την ανάγκη συμφωνίας της ΚΓΠ με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, τη Στρατηγική από το Αγρόκτημα στο Πιάτο και τη Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα. Στο ενδιάμεσο κείμενο του Στρατηγικού Σχεδίου που έχει τεθεί σε διαβούλευση, παρά το γεγονός ότι εισαγωγικά αναφέρεται αυτή η ανάγκη, δεν διευκρινίζεται πώς ακριβώς η Ελλάδα θα εκπληρώσει αυτή την απαίτηση. Αυτό γίνεται ακόμα πιο δύσκολο με δεδομένο ότι δεν διευκρινίζονται οι παρεμβάσεις, τα μέτρα και η κατανομή των πόρων. Το γεγονός ότι στη νέα προγραμματική περίοδο προβλέπεται μεγαλύτερη ευελιξία και στρατηγική προσέγγιση για την αξιοποίηση των πόρων, δεν συνεπάγεται ότι δεν θα υπάρχει εξειδίκευση και κυρίως παρουσίαση των επιμέρους παρεμβάσεων που θα υποστηριχθούν ανά πυλώνα (ενισχύσεις και αγροτική ανάπτυξη). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές που μπορούν να συνδράμουν την ελληνική πολιτεία στην κατάρτιση του Στρατηγικού Σχεδίου 2023-2027 ενισχύοντας την εφαρμογή αυτών των Στρατηγικών και των προβλέψεων τους. Εξάλλου η εφαρμογή τους συνδέεται άμεσα με την εκπλήρωση των γενικών και ειδικών στόχων της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής.
- 2. Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα:** Ενώ στο κείμενο αναγνωρίζεται η πλούσια βιοποικιλότητα της Ελλάδας, εν τούτοις στη διατύπωση των αναγκών, όπως αυτές αποτυπώνονται σε γενικούς, ειδικούς και εγκάρσιους στόχους καθώς και η παράμετρος της διατήρησης, διαχείρισης και αποκατάστασης της βιοποικιλότητας δεν περιλαμβάνεται επαρκώς. Πρέπει να σημειωθεί ότι μέχρι σήμερα, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, οι στόχοι που είχαν τεθεί για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 δεν έχουν επιτευχθεί σε ένα πολύ μεγάλο ποσοστό.<sup>3</sup> Ειδικότερα, οι στόχοι που απαιτούν διατομεακή συνεργασία παρουσιάζουν τη μικρότερη πρόοδο και συνεπώς τη μεγαλύτερη προσοχή το επόμενο διάστημα.

---

<sup>3</sup> The Green Tank. 2020. [Προτεραιότητα στη Φύση: Αξιολόγηση της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα](#). Περισσότερα: <https://thegreentank.gr/2020/12/09/axiologisi-stratigikis-viopoikilotitas/>

Η Στρατηγική της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 περιλαμβάνει συγκεκριμένους και ποσοτικοποιημένους στόχους, οι οποίοι πρέπει να εξειδικευτούν ανά κράτος μέλος και η υλοποίησή τους να χρηματοδοτηθεί και από το εκάστοτε εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο της ΚΓΠ. Ειδικότερα, το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο της ΚΓΠ θα πρέπει να ορίζει, μεταξύ άλλων, τις παρεμβάσεις, στόχους, μέτρα και δράσεις (ποιοτικά και ποσοτικά) που θα συμβάλλουν:

- στην ανάδειξη της σημασίας της βιοποικιλότητας για τους γεωργούς για την παροχή ασφαλών, βιώσιμων, θρεπτικών και οικονομικά προσιτών τροφίμων καθώς και τη δημιουργία εισοδήματος.
- στην υποστήριξη και την παροχή κινήτρων με σκοπό τη μετάβαση σε πλήρως βιώσιμες πρακτικές. Ο ευρωπαϊκός στόχος είναι το 25% των γεωργικών εκτάσεων της ΕΕ να καλλιεργούνται βιολογικά έως το 2030.
- στον ευρωπαϊκό στόχο για μείωση κατά 50% της χρήσης πιο επικίνδυνων φυτοφαρμάκων έως το 2030.
- στην πλήρη εφαρμογή της πρωτοβουλίας της ΕΕ για τους επικονιαστές.
- στην επείγουσα ανάγκη επαναφοράς τουλάχιστον του 10% των γεωργικών εκτάσεων σε χαρακτηριστικά τοπίου με υψηλή ποικιλομορφία καθώς και στη βελτίωση της κατάστασης και της ποικιλομορφίας των γεωργικών οικοσυστημάτων με στόχο την αύξηση της ανθεκτικότητας του τομέα στην κλιματική αλλαγή, τους περιβαλλοντικούς κινδύνους και τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις.
- στην εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους και Οδηγία 2009/147/ΕΚ για τα άγρια πτηνά). Ειδικά όσον αφορά στην εφαρμογή αυτών των οδηγιών, αλλά όχι μόνο, το Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας που έχει εκπονήσει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας για την περίοδο 2021-2027 αποτελεί μία πλήρη καταγραφή των αναγκών προς χρηματοδότηση, τις οποίες μπορεί να υποστηρίξει η ΚΓΠ.
- στην αποκατάσταση της φύσης (αγροτικές εκτάσεις, δάση, δασικές εκτάσεις, λίμνες, κ.ά.).
- στην αύξηση της αγροδασοπονίας στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης, ώστε να αξιοποιηθούν τα οφέλη που αυτή παρέχει στη βιοποικιλότητα, τις αγροτικές κοινωνίες καθώς και το κλίμα.
- στην ενίσχυση της γενετικής πολυμορφίας, μεταξύ άλλων με τη χρήση παραδοσιακών ποικιλιών καλλιεργειών και φυλών αγροτικών ζώων.

Εξάλλου τις ίδιες κατευθύνσεις περιλαμβάνει και η Στρατηγική από το Αγρόκτημα στο Πιάτο, την οποία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμβολικά ανακοίνωσε μαζί με τη Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα τον Μάιο του 2020.

Συνεπώς το Στρατηγικό Σχέδιο πρέπει να ενσωματώσει τη διατήρηση της βιοποικιλότητας στις προβλέψεις του, είτε αυτές αφορούν στα οικολογικά προγράμματα και σχήματα, στα πρότυπα συμμόρφωσης με στόχο την καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση της γης και στις παρεμβάσεις που αφορούν στην αγροτική ανάπτυξη.

Η εμπειρία μας από τις δράσεις που έχουν υλοποιηθεί στη Λήμνο αναδεικνύει τα πολλαπλά οφέλη για την ανάδειξη και προώθηση των προϊόντων, τους παραγωγούς και τη φύση μέσα από τη συνδυαστική προσέγγιση στη γεωργία και την κτηνοτροφία με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και του τοπίου σύμφωνα με το παραδοσιακό πρότυπο αγροτικής διαχείρισης του νησιού. Σε αυτή τη βάση έχουμε συγκροτήσει ένα τοπικό δίκτυο παραγωγών οι οποίοι υλοποιούν ένα σύνολο 'καλών αγροτικών πρακτικών'<sup>4</sup> -στις οποίες περιλαμβάνεται η διατήρηση φυσικών στοιχείων του αγροτικού τοπίου- με τη βοήθεια εφαρμογών γεωργίας ακριβείας, και οργανώνουμε ένα σύστημα παρακολούθησης της βιοποικιλότητας και των εδαφών με βάση επιλεγμένα στοιχεία – βιοδείκτες, στο οποίο συμμετέχουν και οι ίδιοι οι παραγωγοί. Το σύστημα αυτό συνδέεται με ένα Σχήμα Πιστοποίησης που στοχεύει να δώσει προτιθέμενη αξία στα παραγόμενα προϊόντα.

- 3. Βιώσιμα αγροδιατροφικά συστήματα:** Η Στρατηγική από το Αγρόκτημα στο Πιάτο είναι σαφώς προσανατολισμένη στην αντιμετώπιση των προκλήσεων ενός βιώσιμου ευρωπαϊκού αγροδιατροφικού συστήματος και η ΚΓΠ κινείται αντίστοιχα προς αυτή την κατεύθυνση. Στο πλαίσιο της Στρατηγικής Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη ανακοινώσει την υιοθέτηση το 2023 ενός οριζόντιου νόμου-πλαισίου για την επιτάχυνση και διευκόλυνση της μετάβασης σε ένα βιώσιμο αγροδιατροφικό σύστημα που θα εξασφαλίζει ότι τα τρόφιμα που τοποθετούνται στην ευρωπαϊκή αγορά θα είναι βιώσιμα. Αυτή η παρέμβαση αποσκοπεί στην εμπέδωση στόχων και αρχών για τις μελλοντικές βιώσιμες αγροδιατροφικές πολιτικές στη βάση της ολοκληρωμένης προσέγγισης του συστήματος τροφίμων.

Υπό αυτό το πρίσμα λοιπόν, είναι σημαντικό το Στρατηγικό Σχέδιο της ΚΓΠ να δώσει έμφαση όχι μόνο στη διαμόρφωση ενός βιώσιμου συστήματος παραγωγής αλλά αυτό να επεκταθεί στο σύνολο του αγροδιατροφικού συστήματος. Για την επίτευξη αυτού του στόχου είναι κρίσιμο να υπάρξουν παρεμβάσεις που θα διατηρήσουν και θα ενισχύσουν αγροτικές πρακτικές, ακόμα και τα παραδοσιακά συστήματα διαχείρισης αγροτικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, αναδεικνύοντας προϊόντα ποιότητας που ενσωματώνουν χαρακτηριστικά βιωσιμότητας, τόσο στις μεθόδους παραγωγής στο χωράφι, όσο και στον τρόπο διάθεσής τους μέσω τοπικών αγροδιατροφικών αλυσίδων, συντελώντας στη μείωση του μεταφορικού κόστους και του περιβαλλοντικού αποτυπώματος.

Σε μια τέτοια κατεύθυνση κινείται η προσπάθεια που κάνουμε στη Λήμνο και τα Κύθηρα, με την εφαρμογή του ιδιωτικού Σχήματος Πιστοποίησης 'Αγροτική Παράδοση και Βιοποικιλότητα' σε συνεργασία με τοπικούς παραγωγούς, με στόχο την παραγωγή

---

<sup>4</sup> TERRA LEMNIA: ΟΔΗΓΟΣ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ - Μέτρα αγροτικής διαχείρισης που ευνοούν το τοπίο και τη βιοποικιλότητα της Λήμνου, Σεπτέμβριος 2020 // <https://terra-lemnia.net/wp-content/uploads/2020/10/Terra-Lemnia-Good-Practices-GR.pdf>

πιστοποιημένων τοπικών προϊόντων ποιότητας – τα οποία έχουν παραχθεί με μεθόδους φιλικές προς το περιβάλλον και το τοπίο των δύο νησιών, στα πρότυπα της τοπικής παραδοσιακής αγροτικής διαχείρισης. Η προσπάθειά μας στοχεύει στη δημιουργία τοπικών αλυσίδων αξίας, με τη μορφή τοπικών συμφώνων συνεργασίας, όπου τα πιστοποιημένα προϊόντα θα διατίθενται μέσω των καταστημάτων λιανικής πώλησης, των εστιατορίων και ξενοδοχείων, δημιουργώντας άμεσες συνέργειες με τον τουριστικό κλάδο. Στη Λήμνο το σύστημα αφορά την παραγωγή δημητριακών, οσπρίων και γαλακτοκομικών και στα Κύθηρα την παραγωγή ελαιόλαδου. Τα πρώτα πιστοποιημένα προϊόντα στη Λήμνο αναμένονται στις αρχές του 2022 και στα Κύθηρα στα μέσα της ίδιας χρονιάς.

#### 4. Ελληνική γεωργία και κλιματική φιλοδοξία

Σε διάφορα σημεία του κειμένου που αφορούν τόσο στις άμεσες επενδύσεις όσο και στην αγροτική ανάπτυξη, γίνεται σαφές ότι επιχειρείται η αναβάθμιση της περιβαλλοντικής και κλιματικής φιλοδοξίας της ελληνικής γεωργίας σε πολλαπλά επίπεδα με τη βελτίωση των περιβαλλοντικών γεωργικών προτύπων να τίθεται σε προτεραιότητα. Ορισμένες από αυτές τις βελτιώσεις, π.χ. για τη μεγαλύτερη αποδοτικότητα των γεωργικών μηχανημάτων, συνεισφέρουν και σε κλιματικούς στόχους, καθώς αφορούν στη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας του κλάδου και για αυτό αποτελούν επιλέξιμες για χρηματοδότηση δράσεις, με βάση τα δεδομένα για τους κανονισμούς που έχουμε αυτή τη στιγμή.

Οι άξονες αυτοί θα μπορούσαν ακόμα να ενισχυθούν με στόχους και αντίστοιχες παρεμβάσεις που:

- οδηγούν τη γεωργία στην απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα,
- αξιοποιούν τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) και την αποθήκευση ενέργειας από τον πρωτογενή τομέα, και μάλιστα σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες ψηφιακές και τεχνολογικές δυνατότητες που αναπτύσσονται,
- ενισχύουν τη δημιουργία ενεργειακών κοινοτήτων από αγρότες αξιοποιώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις δυνατότητες του εργαλείου των ενεργειακών κοινοτήτων αφενός για τη μείωση του ενεργειακού κόστους των εκμεταλλεύσεών τους και αφετέρου για την ενδυνάμωση τους στην ενεργό συμμετοχή στην ενεργειακή μετάβαση.

5. **Δάση:** Η ΚΓΠ αποτελεί το κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο όχι μόνο της αγροτικής αλλά και της δασικής πολιτικής της χώρας. Ως εκ τούτου ο δασικός τομέας οφείλει να καταλαμβάνει έναν σημαντικό και διακριτό ρόλο στο σχεδιασμό της ΚΓΠ και των παρεμβάσεων με κύριους στόχους τη βελτίωση της δασικής διαχείρισης και την αποφυγή λαθών του παρελθόντος, όπως αυτό της δάσωσης γεωργικών ή δασικών γαιών με ξενικά είδη. Αν επανενεργοποιηθεί το μέτρο της δάσωσης γεωργικών γαιών, όπως αναφέρεται στο κείμενο του Στρατηγικού Σχεδίου, τότε σε αυτό θα πρέπει να πληρούνται πολύ αυστηρά κριτήρια, τα οποία θα σχετίζονται τόσο με την επιλογή κατάλληλων (αυτόχθονων) ειδών προς φύτευση, όσο και με τη προέλευση του φυτευτικού υλικού.

Για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ για τη συμβολή της γεωργίας στην επίτευξη των εθνικών κλιματικών και ενεργειακών στόχων για το 2030, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι η αειφόρος διαχείριση των δασών στη βάση του προτύπου της μεσογειακής δασοπονίας, όπως περιγράφεται και στην Εθνική Στρατηγική για τα Δάση (ΕΣΔ), παρέχει ένα σημαντικό εργαλείο για την επίτευξη των εθνικών στόχων. Σε μια χρονική συγκυρία όπου το δασικό και αγροτικό περιβάλλον έχουν υποστεί σημαντικές καταστροφές λόγω των πυρκαγιών και των ακραίων καιρικών φαινομένων, υπάρχει η δυνατότητα μέσα από τις παρεμβάσεις και τους πόρους της ΚΓΠ να ενισχυθούν οι φυσικές «καταβόθρες» αερίων του θερμοκηπίου της χώρας, δηλαδή τα δασικά οικοσυστήματα, και να προσανατολιστεί ο αγροτικός τομέας σε ένα παραγωγικό μοντέλο ανεξαρτημένο από τα ορυκτά καύσιμα. Σύμφωνα με την ΕΣΔ για το θέμα της κλιματικής αλλαγής (Κάθετος Άξονας 2) οι γενικοί στόχοι είναι:

1. Αξιολόγηση της τρωτότητας των δασικών οικοσυστημάτων στην κλιματική αλλαγή,
2. Διαχείριση με σκοπό την προσαρμογή των δασικών οικοσυστημάτων στην κλιματική αλλαγή,
3. Συμβολή στο μετριασμό της κλιματικής αλλαγής με αύξηση της δέσμευσης και αποθήκευσης του άνθρακα στα δασικά οικοσυστήματα.

Συνεπώς ο Στρατηγικός Σχεδιασμός της ΚΓΠ θα πρέπει να αξιοποιήσει και την ΕΣΔ ως εργαλείο σχεδιασμού και διαμόρφωσης πολιτικής.

6. **Διακυβέρνηση:** Η διακυβέρνηση της ΚΓΠ 2023-2027 απουσιάζει από το σχέδιο του εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου στο οποίο πιστεύουμε ότι πρέπει να περιλαμβάνεται. Το σύστημα διακυβέρνησης του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΓΠ θα πρέπει να διαμορφώνεται στη βάση της συμμετοχικότητας, της συμπερίληψης, της διαφάνειας και να μην περιοριστεί στη διοικητική διάθρωση μιας διαχειριστικής αρχής.